

การศึกษาปัจจัยอุปสงค์ที่มีผลต่อการท่องเที่ยวเมืองสองธรรม
ในจังหวัดนครศรีธรรมราช*

THE STUDY OF DEMAND FACTORS AFFECTING MUANG SONG THAM
TOURISM IN NAKHON SI THAMMARAT PROVINCE

ศิริลักษณ์ บัวงาม

Sirilak BuaNgam

วิชิต จรุงสุจริตกุล

Wichit Charungsutjaritkul

โสภณ ชุมทองโด

Sophon Chumtongdo

มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช

Nakhon Si Thammarat Rajabhat University, Thailand

E-mail: sirilak.b20@gmail.com

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาข้อมูลส่วนบุคคลทั่วไปและพฤติกรรมของนักท่องเที่ยวในการเลือกท่องเที่ยวเมืองสองธรรม จังหวัดนครศรีธรรมราช 2) เปรียบเทียบปัจจัยต่าง ๆ ต่อการตัดสินใจการท่องเที่ยวระหว่างการท่องเที่ยวทางธรรมชาติกับการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม จังหวัดนครศรีธรรมราช ในการศึกษาใช้วิธีการวิจัยเชิงปริมาณ มีการเก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถามที่เก็บจากนักท่องเที่ยว โดยการสุ่มตัวอย่างอย่างง่าย จำนวน 323 คน สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลเป็นแบบพรรณนาจากความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และ One - way ANOVA ผลการวิเคราะห์ข้อมูลดังนี้ 1) ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม พบว่านักท่องเที่ยวส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง อายุ 20 - 30 ปี ระดับการศึกษาปริญญาตรี มีสถานภาพโสด ประกอบอาชีพข้าราชการ/พนักงานรัฐวิสาหกิจ มีรายได้ต่อเดือน 10,001 - 15,000 บาท พฤติกรรมของนักท่องเที่ยว พบว่า นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่ตัดสินใจด้วยตนเอง ความถี่ในการท่องเที่ยว 1 ครั้งต่อเดือน มีค่าใช้จ่ายต่อครั้งต่ำกว่า 300 บาท ประเภทการท่องเที่ยวที่ชอบมากที่สุด คือ การท่องเที่ยวแบบธรรมชาติ โดยสถานที่ท่องเที่ยวทางธรรมชาติที่นิยม คือ หมู่บ้านคีรีวง ส่วนสถานที่ท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมที่นิยมมากที่สุด คือ วัดพระมหาธาตุวรมหาวิหาร 2) การเปรียบเทียบปัจจัยที่มีต่อการตัดสินใจท่องเที่ยวขึ้นนั้น ตัวแปรที่มีผลต่อการผลการตัดสินใจการท่องเที่ยวระหว่างการท่องเที่ยวทางธรรมชาติกับการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ได้แก่

* Received 17 February 2021; Revised 25 February 2021; Accepted 15 March 2021

ด้านอายุ สถานภาพ อาชีพ รายได้ต่อเดือน และบุคคลใกล้ชิด ส่วนตัวแปรที่ไม่มีผลต่อการผลการตัดสินใจการท่องเที่ยวจำแนกตามการท่องเที่ยวทางธรรมชาติกับการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ได้แก่ตัวแปร เพศ ระดับการศึกษา ค่าใช้จ่ายต่อครั้ง กิจกรรมที่ทำในการท่องเที่ยว วัตถุประสงค์ จำนวนวันที่เดินทางท่องเที่ยว บุคคลที่เดินทางด้วย และช่องทางรับรู้ข่าวสาร ที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95

คำสำคัญ: การท่องเที่ยว, ปัจจัย, อุปสงค์, เมืองสองธรรม

Abstract

The objectives of this research article were to 1) to study general personal information and behavior of tourists in choosing a Muang Song Tham tour. Nakhon Si Thammarat Province 2) to compare various factors for tourism decision - making between natural tourism and cultural tourism. Nakhon Si Thammarat Province Using quantitative research methods Data were collected by questionnaires from a simple sampling from 323 tourists. The statistics used for data analysis were descriptive from frequency, percentage, mean and one - way ANOVA. The analysis results of the data are as follows: General information of the respondents showed that most of the tourists were female, age 20 - 30 years old, with undergraduate education, unmarried status. Have monthly income 10,001 - 15,000 baht General behavior of tourists It was found that most of the respondents made their own decisions. The frequency of traveling for 1 trip per month is less than 300 baht per trip. The most favorite type of travel is nature tourism. The most favorite natural attraction is Khiri Wong village. The most favorite cultural attraction is Wat Phra Mahathat Woramahawihan. The variables affecting the decision - making results of tourism classified by natural tourism and cultural tourism were age, status, occupation, monthly income, and others that affect decision making, such as friends, family, etc. They did not affect the decision - making effect on tourism classified by natural tourism and cultural tourism, ie variables, sex, education level. Cost per time Activities done in the tour, Purpose, Number of travel days Person traveling with And channels to receive news At a 95 percent confidence level.

Keywords: Tourism, Demand, Factors, Muang Song Tham

บทนำ

ในปัจจุบันอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวได้กลายมาเป็นอุตสาหกรรมที่มีความสำคัญและมีบทบาทอย่างยิ่งต่อระบบเศรษฐกิจ นับตั้งแต่ปี พ.ศ. 2525 เป็นต้นมา รายได้จากการท่องเที่ยวนับเป็นรายได้อันดับหนึ่งเมื่อเทียบกับรายได้จากการส่งออกอื่น ๆ เนื่องจากการท่องเที่ยวช่วยให้เกิดการกระจายรายได้และความเจริญไปสู่ชนบท ก่อให้เกิดการจ้างงาน การสร้างอาชีพ การลงทุน และการผลิตเพิ่มขึ้นในระบบเศรษฐกิจ จึงเป็นที่ยอมรับว่า อุตสาหกรรมท่องเที่ยวก่อให้เกิดประโยชน์โดยตรงต่อเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ นอกจากนี้ยังก่อให้เกิดผลดีต่อการช่วยอนุรักษ์และฟื้นฟูสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติ โดยรายได้จากการท่องเที่ยวของชาวไทยและต่างชาติในช่วงครึ่งแรกของปี พ.ศ. 2562 มีบทบาทสำคัญถึงร้อยละ 17 ของ ผลิตภัณฑ์มวลรวมประชาชาติ (GDP) ซึ่งมีระดับใกล้เคียงกับปีก่อน นอกจากนี้ภาคการท่องเที่ยวของไทยยังเป็นภาคเศรษฐกิจที่มีศักยภาพสะท้อนจากอันดับในดัชนีชี้วัดความสามารถในการแข่งขันด้านการท่องเที่ยวปี พ.ศ. 2562 โดย World Economic Forum ที่ไทยติดอันดับ 31 จาก 140 ประเทศทั่วโลก และเป็นอันดับ 3 ของอาเซียนรองจากสิงคโปร์และมาเลเซีย (ธนาคารแห่งประเทศไทย, 2563) โดยแหล่งท่องเที่ยวสามารถจำแนกออกได้เป็นแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม ซึ่งเป็นวิธีการศึกษาประวัติศาสตร์และวัฒนธรรม และแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ ซึ่งมีทรัพยากรทางธรรมชาติที่มีความอุดมสมบูรณ์ และมีลักษณะเฉพาะตัว ทั้งนี้เพื่อการเปลี่ยนแปลงบรรยากาศและสิ่งแวดล้อม โดยมีแรงกระตุ้นจากความต้องการทางกายภาพเพื่อสนองความต้องการในแง่การพักผ่อนคลายเครียดในชีวิตประจำวัน และตอบสนองความอยากรู้อยากเห็น อีกทั้งเป็นกระบวนการพัฒนาคนในแง่การเรียนรู้ สร้างสมประสบการณ์และวิสัยทัศน์จากการเดินทางท่องเที่ยวได้อีกด้วย (สุทธิตี ชิดชอบ, 2548)

จังหวัดนครศรีธรรมราชเป็นอาณาจักรโบราณที่มีประวัติศาสตร์ความรุ่งเรืองมายาวนาน ในฐานะเมืองศูนย์กลางและเมืองท่าสำคัญแห่งแหลมมลายู อีกทั้งยังเป็นเมืองที่มีความโดดเด่นไปด้วยศิลปวัฒนธรรมประเพณีอันงดงามเป็นเอกลักษณ์ นอกจากนี้นครศรีธรรมราชยังเป็นจังหวัดที่มากไปด้วยทรัพยากรธรรมชาติอันหลากหลาย ทั้งภูเขา ป่าไม้ ทะเล รวมถึงเป็นเมืองสำคัญทางพุทธศาสนาที่พลังแห่งศรัทธายังคงเปี่ยมล้นแนบแน่นนับจากอดีตสู่ปัจจุบัน ด้วยเหตุนี้ทางการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย(ททท.) จึงคัดสรรให้จังหวัดนครศรีธรรมราชเป็นจังหวัดหนึ่งในโครงการ “12 เมืองต้องห้าม...พลาด” (การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย, 2560) ภายใต้แนวคิด “นครสองธรรม” อันเนื่องมาจากความโดดเด่นทั้งในเรื่องของ “ธรรมะ” และ “ธรรมชาติ” ซึ่งเป็นมนต์เสน่ห์ดึงดูดให้นักท่องเที่ยวผู้มาเยือนจังหวัดนครศรีธรรมราชได้ประทับใจในประสบการณ์การท่องเที่ยวได้เป็นอย่างดี ทั้งนี้การที่จังหวัดนครศรีธรรมราชเป็น 1 ใน 12 เมืองต้องห้ามพลาด ซึ่งได้รับการยกย่องและยอมรับว่าเป็น “นครสองธรรม” คือ “ธรรมะ+ธรรมชาติ” (วิลาสินี ศรีอุดมวงศ์, 2558) โดยธรรมแรก คือ “ธรรมะ”

นครศรีธรรมราช เป็นเมืองศูนย์กลางการศาสนาโดยมีพระบรมธาตุเจดีย์วัดพระมหาธาตุ วรมหาวิหาร สิ่งศักดิ์สิทธิ์คู่บ้านคู่เมือง ซึ่งประดิษฐานพระบรมสารีริกธาตุ พระทันตธาตุของ พระพุทธเจ้าที่เรียกว่า “พระเขี้ยวแก้วเบื้องซ้าย” และเป็นศูนย์รวมจิตใจของพุทธศาสนิกชนทั่วโลกมาอย่างยาวนานนับพันปี จนมีการเรียกนครศรี ธรรมราชว่า “เมืองพระ” มาจนถึงปัจจุบัน โดยพระบรมธาตุเจดีย์สร้างขึ้นครั้งแรกประมาณ ปี พ.ศ. 854 ด้วยศิลปะการก่อสร้างแบบศรีวิชัย ต่อมาในปี พ.ศ. 1093 พระเจ้าศรีธรรมมาโคกราช ได้สร้างเมืองนครศรีธรรมราชขึ้นพร้อมกับสร้างเจดีย์องค์ใหม่ครอบพระบรมธาตุองค์เดิม และในปี พ.ศ. 1770 มีพระภิกษุจากลังกามาบูรณะให้เป็นแบบทรงลังกาหรือทรงโอคว่ำ หรือ “ทรงลังกา” ปลียอดหุ้มด้วยทองคำเหลืองอร่าม จนได้รับการเรียกขานว่าเป็น “พระธาตุทองคำ” ในขณะที่ยามแสงแดดตักต้ององค์พระธาตุเหลืองเงากลับทาบทอดไม่ถึงพื้น จนดูเหมือนพระบรมธาตุเจดีย์ไม่มีเงาจึงมีการเรียกพระบรมธาตุเจดีย์นครศรีธรรมราชอีกชื่อหนึ่งว่า “พระธาตุไร้เงา” ซึ่งกำลังอยู่ระหว่างการพิจารณา ยกย่องให้เป็นมรดกโลกทางวัฒนธรรมจากยูเนสโก (กระทรวงวัฒนธรรม, 2563) ส่วนธรรมที่สอง คือ “ธรรมชาติ” ซึ่งนอกจากนครศรีธรรมราชจะเป็นเมืองธรรมะที่สมบูรณ์แบบแล้วยังเป็นเมืองที่มีธรรมชาติที่สมบูรณ์แบบอีกด้วย ทั้งป่าเขา น้ำตก ชายทะเล โดยมียอดเขาหลวงในอำเภอลานสกา เป็นยอดเขาที่สูงที่สุดในภาคใต้ จนได้ชื่อว่าเป็น “หลังคาสีเขียวของภาคใต้” และอำเภอ ลานสกา ยังเป็นพื้นที่ที่มีอากาศดีที่สุดในเมืองไทย โดยเฉพาะที่หมู่บ้านคีรีวง ตำบลกำโลน และได้มีการเปิดจุดสูดอากาศที่ดีที่สุดในเมืองไทยอีกแห่งหนึ่งที่ “ยอดเขารัง” ตำบลเขาแก้ว นอกจากนี้ยังมีน้ำตกที่สวยงามหลายแห่งแต่ที่สวยงามมากที่สุดในเมืองไทยคือ “น้ำตกกรุงชิง” ในอำเภอนบพิตำ เป็นต้น

อย่างไรก็ตามการได้ขูประเด็นการท่องเที่ยวตามที่กล่าวมาข้างต้นนั้น ซึ่งการจัดเตรียมความพร้อมด้านบริการต่าง ๆ รวมถึงเรื่องราวในทางเศรษฐศาสตร์ถือได้ว่าเป็นการสร้างอุปทานการท่องเที่ยวให้เกิดขึ้นตามนโยบายการท่องเที่ยว อย่างไรก็ตามการศึกษาทางด้านอุปสงค์ของการท่องเที่ยว ซึ่งเป็นอีกด้านนั้น ก็เป็นเรื่องที่สำคัญและจำเป็นต้องรู้ข้อมูลความต้องการของนักท่องเที่ยวในการเดินทางไปใช้บริการซื้อสินค้าในสถานที่ท่องเที่ยวหรือจุดหมายปลายทางของนักท่องเที่ยว โดยนักท่องเที่ยวมีความต้องการ ความสามารถในการจ่าย และความเต็มใจจ่ายซื้อสินค้าและบริการที่กำหนดไว้ในเวลานั้น ซึ่งอุปสงค์การท่องเที่ยวแตกต่างกันขึ้นอยู่กับปัจจัยต่าง ๆ ประกอบด้วย ฤดูกาลท่องเที่ยว ระยะเวลาพักผ่อน การเปลี่ยนทางเศรษฐกิจ ความรู้สึกประทับใจ ความนิยมและทันสมัย และรูปแบบของพาหนะในการเดินทาง ซึ่งปัจจัยต่าง ๆ เหล่านี้ ล้วนส่งผลต่ออัตราการท่องเที่ยวในจังหวัด นครศรีธรรมราช และการตัดสินใจของนักท่องเที่ยวในการเลือกเดินทางท่องเที่ยวเมืองสองธรรม โดยอาศัยความรู้สึกประทับใจ และความทันสมัยความนิยมของคนในปัจจุบัน ซึ่งมีที่มาจากการรับรู้ และทัศนคติของแต่ละบุคคลที่มีต่อสถานที่ท่องเที่ยว และขนบธรรมเนียม ประเพณีของท้องถิ่น เป็นต้น

ดังนั้นผู้วิจัยเล็งเห็นถึงความสำคัญของข้อมูลความต้องการของนักท่องเที่ยวดังกล่าว จึงตัดสินใจเลือกทำการศึกษาค้นคว้าวิจัยที่มีผลต่ออุปสงค์การท่องเที่ยว : กรณีศึกษา การท่องเที่ยว เมืองสองธรรม เพื่อศึกษาความแตกต่างของปัจจัยส่วนบุคคล และประสบการณ์การท่องเที่ยว ใน จังหวัดนครศรีธรรมราชของนักท่องเที่ยว ที่มีต่อการตัดสินใจเลือกเดินทางท่องเที่ยวเมืองสองธรรม ในขณะที่ทำการศึกษาระดับความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวที่มีต่อสถานที่ท่องเที่ยวทางธรรมชาติในรูปแบบต่าง ๆ และการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมที่ รวบรวมความงดงามในด้านศาสนสถานหรือสถาปัตยกรรม ขนบธรรมเนียมและประเพณี และวิถีชีวิต รวมไปถึงอาหารพื้นบ้านที่มีเอกลักษณ์เฉพาะตัวของจังหวัดนครศรีธรรมราช ซึ่งมีความสัมพันธ์กับการตัดสินใจเลือกเดินทางท่องเที่ยวเมืองสองธรรม โดยหวังเป็นอย่างยิ่งว่า ผลการศึกษาที่ได้สามารถนำไปใช้ประโยชน์ในการประกอบการวางแผนพัฒนาการท่องเที่ยวของจังหวัดนครศรีธรรมราช ได้อย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น นำไปสู่การสร้างมูลค่าทางเศรษฐกิจ สังคม รวมถึงการอนุรักษ์ที่นำไปสู่ความยั่งยืนต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาข้อมูลส่วนบุคคลทั่วไปและพฤติกรรมของนักท่องเที่ยวในการเลือกท่องเที่ยวเมืองสองธรรม จังหวัดนครศรีธรรมราช
2. เพื่อเปรียบเทียบปัจจัยต่าง ๆ ต่อการตัดสินใจการท่องเที่ยวระหว่างการท่องเที่ยวทางธรรมชาติกับการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม จังหวัดนครศรีธรรมราช

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษานี้ดำเนินการในพื้นที่จังหวัดนครศรีธรรมราช ระยะเวลาการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ตั้งแต่เดือนตุลาคม พ.ศ. 2562 ถึงเดือนมีนาคม พ.ศ. 2563 โดยเป็นเป็นการวิจัยเชิงสำรวจ ซึ่งเป็นรูปแบบวิจัยเชิงปริมาณ

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ทำการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ คือ นักท่องเที่ยวที่เดินทางมาท่องเที่ยวในจังหวัดนครศรีธรรมราช ซึ่งไม่ทราบจำนวนที่แท้จริง ดังนั้น จึงทำการคำนวณเพื่อกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างที่จะใช้สำหรับการศึกษาในครั้งนี้ตามสูตรของ Cochran, W. G. โดยกำหนดสัดส่วนของประชากรที่ต้องการจะสุ่ม 30% หรือ 0.3 โดยกำหนดความเชื่อมั่นที่ร้อยละ 95 และระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 ซึ่งจะได้จำนวนตัวอย่างเท่ากับ 323 คน และใช้การสุ่มตัวอย่างอย่างง่าย (Cochran, W. G., 1953); (นงลักษณ์ วิรัชชัย, 2553)

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถามในการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยนำมาสร้างแบบสอบถามที่ตรงตามวัตถุประสงค์ในการวิจัย โดยเนื้อหาของแบบสอบถามได้ศึกษาจากจากหนังสือ เอกสารงานวิจัยต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง จะแบ่งเป็น 3 ส่วน ได้แก่ 1) ข้อมูลส่วนบุคคล ได้แก่

เพศ อายุ ระดับการศึกษา สถานภาพ อาชีพ รายได้ต่อเดือน เป็นคำถามปลายปิด ซึ่งลักษณะคำถามจะเป็นแบบเลือกตอบ 2) ข้อมูลเกี่ยวกับพฤติกรรมการทำงานเที่ยว เป็นการสอบถามพฤติกรรมการทำงานเที่ยวของนักท่องเที่ยว เป็นคำถามปลายปิด ซึ่งลักษณะคำถามจะเป็นแบบเลือกตอบ 3) ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเดินทางท่องเที่ยว เป็นคำถามปลายปิด

จากนั้นได้มีการทดสอบเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย แบบสอบถามที่สร้างขึ้นให้กลุ่มตัวอย่างตอบนั้น ผู้วิจัยได้ทำการทดสอบความเที่ยงตรง (Validity) และความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถามก่อนนำไปเก็บข้อมูลจริงด้วยวิธีการดังต่อไปนี้

1. การวิเคราะห์หาค่าความเที่ยงตรงตามเนื้อหา (Content validity) โดยได้นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิ ได้แก่ คณาจารย์ในหลักสูตร จำนวน 3 คน เพื่อประเมินความเที่ยงตรงของเนื้อหา และนำมาหาค่าดัชนีความตรงตามเนื้อหา (Content Validity Index) ได้ค่าเท่ากับ 0.88 เป็นไปตามเกณฑ์ที่ยอมรับได้คือ 0.80 ขึ้นไปตามหลักของ Polit, D. & Hungler, B. จากนั้นได้มีการปรับปรุงแก้ไขข้อคำถามตามคำแนะนำ ให้มีความถูกต้องยิ่งขึ้น (Polit, D. & Hungler, B., 2004)

2. ทดสอบความเชื่อมั่น (Reliability) โดยผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามไปทดสอบกับประชากรที่ไม่เป็นกลุ่มตัวอย่าง แต่มีลักษณะของประชากรใกล้เคียงกัน จำนวน 30 คน ได้ผลค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ตามค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แอลฟา (Coefficient Alpha) ได้ค่าเท่ากับ 0.938 ซึ่งถือว่าแบบสอบถามอยู่ในระดับที่เหมาะสมสามารถเป็นเครื่องมือเก็บข้อมูลได้ แล้วนำไปใช้เก็บข้อมูลจากตัวอย่าง 323 คน

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการเก็บข้อมูลปฐมภูมินั้น ผู้วิจัยได้ศึกษาการสร้างแบบสอบถามจากเอกสารเพื่อกำหนดขอบเขตและเนื้อหาของแบบสอบถาม เพื่อความชัดเจนในการศึกษาวิจัยแล้วนำมาเก็บข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่าง ดังนี้

1. ผู้วิจัยดำเนินการเก็บวิจัยรวบรวมข้อมูลโดยการแจกแบบสอบถาม
2. การตรวจสอบข้อมูล ของแบบสอบถาม ผู้วิจัยตรวจสอบดูความสมบูรณ์ของการตอบแบบสอบถามและทำการแยกแบบสอบถามที่ไม่สมบูรณ์ออก
3. นำแบบสอบถามที่ถูกต้องเรียบร้อย มาลงรหัสเพื่อประมวลผลข้อมูลด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ

การวิเคราะห์ข้อมูล

ข้อมูลที่ได้จากการตอบแบบสอบถามของกลุ่มตัวอย่างผู้วิจัยนำมาวิเคราะห์ เพื่อเป็นไปตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยทั้ง 2 ข้อ โดยการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงพรรณนาและเชิงอนุมานประกอบด้วย

1. สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) เพื่อใช้พรรณนาลักษณะของกลุ่มตัวอย่างจากปัจจัยทางประชากรศาสตร์ และพฤติกรรมทั่วไปของนักท่องเที่ยว ได้แก่ การหาค่าความถี่ ร้อยละ และค่าเฉลี่ย

2. สถิติเชิงอนุมาน (Inferential Statistics) เพื่อใช้ในการทดสอบสมมติฐานในการเปรียบเทียบปัจจัยต่าง ๆ ต่อการตัดสินใจการท่องเที่ยวทางธรรมชาติกับการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม โดยใช้ค่าสถิติ One - way ANOVA ที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95

ผลการวิจัย

1. ผลการวิเคราะห์เกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

1.1 การวิเคราะห์เกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา สถานภาพ อาชีพ และรายได้ต่อเดือน ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของนักท่องเที่ยว

เพศ	จำนวน	ร้อยละ
ชาย	104	32.2
หญิง	219	67.8
ระดับการศึกษา		
ประถมศึกษา	1	0.3
มัธยมศึกษา/ปวช	18	5.6
อนุปริญญา/ปวส	85	26.3
ปริญญาตรี	211	65.3
ปริญญาโท	8	2.5
อาชีพ		
นักเรียน/นักศึกษา	94	29.1
ข้าราชการ/พนักงานรัฐวิสาหกิจ	116	35.9
เกษตรกร	39	12.1
ธุรกิจส่วนตัว/ค้าขาย	57	17.6
รับจ้างทั่วไป	17	5.3
รายได้ต่อเดือน		
ต่ำกว่า 10,000 บาท	40	12.4
10,001 - 15,000 บาท	201	62.2
15,001 - 20,000 บาท	75	23.2
20,001 บาทขึ้นไป	7	2.2
รวม	323	100.0

จากตารางที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของนักท่องเที่ยวส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 219 คน คิดเป็น (ร้อยละ 67.8) มีอายุ 20 - 30 ปี จำนวน 246 คน (ร้อยละ 76.2) ส่วนใหญ่มีระดับการศึกษาปริญญาตรี จำนวน 211 คน (ร้อยละ 65.3) สถานภาพโสด จำนวน 290 คน (ร้อยละ

89.9) การประกอบอาชีพส่วนใหญ่เป็นข้าราชการ/พนักงานรัฐวิสาหกิจ จำนวน 116 คน (ร้อยละ 35.9) และมีรายได้ต่อเดือน 10,001 - 15,000 บาท จำนวน 201 คน (ร้อยละ 62.2)

1.2 การวิเคราะห์เกี่ยวกับพฤติกรรมทั่วไปของนักท่องเที่ยว ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ผลการวิเคราะห์เกี่ยวกับพฤติกรรมทั่วไปของนักท่องเที่ยว

บุคคลที่มีผลต่อการตัดสินใจ	จำนวน	ร้อยละ
ตนเอง	194	60.1
เพื่อน/เพื่อนร่วมงาน	101	31.3
แฟน/สามี/ภรรยา	28	8.7
จำนวนครั้งต่อเดือนในการไปเที่ยว		
1 ครั้ง	188	58.2
2 - 3 ครั้ง	118	36.5
4 - 5 ครั้ง	9	2.8
ไม่แน่นอน	8	2.5
ค่าใช้จ่ายต่อครั้ง		
ต่ำกว่า 300 บาท	162	50.2
300 - 500 บาท	91	28.2
500 - 700 บาท	53	16.4
มากกว่า 700 บาท	17	5.2
ประเภทการท่องเที่ยว		
แบบธรรมชาติ	174	53.9
แบบวัฒนธรรม	42	13.0
ทั้งแบบธรรมชาติและวัฒนธรรม	107	33.1
วัตถุประสงค์การท่องเที่ยว		
พักผ่อน	253	78.3
ทำธุรกิจ	33	10.2
เยี่ยมเพื่อน/เยี่ยมญาติ	34	10.5
ประชุม/สัมมนา	3	0.9
จำนวนวันการท่องเที่ยว		
1 วัน	213	66
2 - 3 วัน	105	32.5
4 - 5 วัน	1	0.3
ไม่แน่นอน	4	1.2
ช่องทางการรับรู้ข่าวสาร		
เว็บไซต์ภาครัฐ เช่น ททท.	45	14
สื่อออนไลน์ เช่น เฟสบุ๊ก	244	75.5
เว็บไซต์แนะนำแหล่งท่องเที่ยว	33	10.2
วารสาร นิตยสาร	1	0.3
รวม	323	100.0

การวิเคราะห์เกี่ยวกับพฤติกรรมทั่วไปของนักท่องเที่ยวตามตารางที่ 2 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามนักท่องเที่ยวส่วนใหญ่ตัดสินใจด้วยตนเอง จำนวน 194 คน (ร้อยละ 60.1) ความถี่ในการเดินทางท่องเที่ยว 1 ครั้ง/เดือน จำนวน 188 คน (ร้อยละ 58.2) มีค่าใช้จ่ายต่อครั้งต่ำกว่า 300 บาท จำนวน 162 คน (ร้อยละ 50.2) ประเภทการท่องเที่ยวแบบธรรมชาติมากที่สุด จำนวน 174 คน (ร้อยละ 53.6) และสถานที่ท่องเที่ยวทางธรรมชาติที่ชอบมากที่สุดคือ หมู่บ้านคีรีวง จำนวน 226 คน (ร้อยละ 70.0) ส่วนสถานที่ท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมที่ชอบมากที่สุด คือ วัดพระมหาธาตุวรมหาวิหาร จำนวน 237 คน (ร้อยละ 73.4) ส่วนใหญ่มีวัตถุประสงค์การท่องเที่ยวเพื่อพักผ่อน จำนวน 253 คน (ร้อยละ 78.3) โดยเวลาในท่องเที่ยวส่วนใหญ่เป็นภายใน 1 วัน จำนวน 213 คน (ร้อยละ 66.0) และรับรู้ข่าวสารทางสื่อออนไลน์ เช่น เฟสบุ๊ก จำนวน 244 คน (ร้อยละ 75.5)

2. ผลการวิเคราะห์การเปรียบเทียบปัจจัยต่าง ๆ ที่มีผลการตัดสินใจการท่องเที่ยวจำแนกตามการท่องเที่ยวทางธรรมชาติกับการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม

ตารางที่ 3 ผลการวิเคราะห์การเปรียบเทียบปัจจัยต่าง ๆ ที่มีผลการตัดสินใจการท่องเที่ยวจำแนกตามการท่องเที่ยวทางธรรมชาติกับการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม

ตัวแปรที่ศึกษา	แหล่งความแปรปรวน	SS	Df	MS	F	Sig.
เพศ	ระหว่างกลุ่ม	0.00	2	0.00	0.01	0.98
	ภายในกลุ่ม	70.50	320	0.22		
	รวม	70.51	322			
อายุ	ระหว่างกลุ่ม	4.42	2	2.21	5.76	0.00*
	ภายในกลุ่ม	122.84	320	0.38		
	รวม	127.27	322			
ระดับการศึกษา	ระหว่างกลุ่ม	0.25	2	0.12	0.30	0.73
	ภายในกลุ่ม	132.08	320	0.41		
	รวม	132.34	322			
สถานภาพ	ระหว่างกลุ่ม	1.38	2	0.69	7.16	0.00*
	ภายในกลุ่ม	31.03	320	0.09		
	รวม	32.42	322			
อาชีพ	ระหว่างกลุ่ม	14.62	2	7.31	5.06	0.00*
	ภายในกลุ่ม	461.91	320	1.44		
	รวม	476.53	322			
รายได้ต่อเดือน	ระหว่างกลุ่ม	2.65	2	1.32	3.19	0.04*
	ภายในกลุ่ม	132.91	320	0.41		
	รวม	135.56	322			
บุคคลอื่นที่มีผลต่อการตัดสินใจ	ระหว่างกลุ่ม	15.36	2	7.68	10.60	0.00*
	ภายในกลุ่ม	231.67	320	0.72		
	รวม	247.04	322			
ความถี่ต่อเดือน	ระหว่างกลุ่ม	2.70	2	1.35	3.00	0.05*
	ภายในกลุ่ม	144.03	320	0.45		
	รวม	146.74	322			

ตัวแปรที่ศึกษา	แหล่งความแปรปรวน	SS	Df	MS	F	Sig.
ค่าใช้จ่ายต่อครั้ง	ระหว่างกลุ่ม	0.54	2	0.27	0.32	0.72
	ภายในกลุ่ม	265.04	320	0.82		
	รวม	265.58	322			
กิจกรรมที่ทำในการท่องเที่ยว	ระหว่างกลุ่ม	1.98	2	0.99	2.17	0.11
	ภายในกลุ่ม	146.11	320	0.45		
	รวม	148.09	322			
วัตถุประสงค์	ระหว่างกลุ่ม	0.77	2	0.38	0.78	0.45
	ภายในกลุ่ม	157.76	320	0.49		
	รวม	158.53	322			
จำนวนวัน	ระหว่างกลุ่ม	1.20	2	0.60	1.92	0.14
	ภายในกลุ่ม	99.95	320	0.31		
	รวม	101.15	322			
บุคคลที่เดินทางด้วย	ระหว่างกลุ่ม	1.83	2	0.91	0.61	0.54
	ภายในกลุ่ม	478.42	320	1.49		
	รวม	480.26	322			
ช่องทางรับรู้ข่าวสาร	ระหว่างกลุ่ม	0.91	2	0.45	1.80	0.16
	ภายในกลุ่ม	80.77	320	0.25		
	รวม	81.69	322			

*มีนัยสำคัญ ที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95

จากตารางที่ 3 การเปรียบเทียบปัจจัยต่าง ๆ ของการตัดสินใจการท่องเที่ยวระหว่าง การท่องเที่ยวทางธรรมชาติกับการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม

ตัวแปรที่ไม่มีผลต่อการผลการตัดสินใจการท่องเที่ยวจำแนกตามการท่องเที่ยวทาง ธรรมชาติ กับกับการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม (ค่า Sig มากกว่า 0.05 แสดงถึงไม่มีนัยสำคัญที่ ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95) ได้แก่ตัวแปร เพศ ระดับการศึกษา ค่าใช้จ่ายต่อครั้ง กิจกรรมที่ ทำในการท่องเที่ยว วัตถุประสงค์ จำนวนวันที่ท่องเที่ยว บุคคลที่เดินทางด้วย และช่องทางรับรู้ ข่าวสาร

ส่วนตัวแปรที่มีผลต่อการผลการตัดสินใจการท่องเที่ยวจำแนกตามการท่องเที่ยวทาง ธรรมชาติ กับกับการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม (ค่า Sig น้อยกว่า 0.05 แสดงถึงมีนัยสำคัญที่ ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95) ได้แก่

ด้านอายุของกลุ่มตัวอย่าง จากการศึกษาพบว่า อายุที่แตกต่างกันมีการตัดสินใจ ท่องเที่ยวแตกต่างกันอย่างมีระดับนัยสำคัญ และเมื่อเข้าดูรายละเอียดของความแตกต่าง พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีอายุน้อยจะท่องเที่ยวเชิงธรรมชาติ ส่วนกลุ่มตัวอย่างที่อายุมากขึ้นจะท่องเที่ยว เชิงวัฒนธรรม

ด้านสถานภาพ พบว่า สถานภาพที่แตกต่างกันมีการตัดสินใจท่องเที่ยวแตกต่างกัน อย่างมีระดับนัยสำคัญ และเมื่อเข้าดูรายละเอียดของความแตกต่าง พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่มี สถานภาพโสดจะท่องเที่ยวเชิงธรรมชาติมากกว่าการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม

ด้านอาชีพ พบว่า อาชีพที่แตกต่างกันมีการตัดสินใจท่องเที่ยวแตกต่างกันอย่างมีระดับนัยสำคัญ และเมื่อเข้าดูรายละเอียดของความแตกต่าง พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีอาชีพข้าราชการ/พนักงานรัฐวิสาหกิจ/เกษตรกรจะเลือกท่องเที่ยวเชิงธรรมชาติ รองลงมาจะท่องเที่ยวผสมผสานกันทั้งแบบธรรมชาติและเชิงวัฒนธรรม

ด้านรายได้ต่อเดือน พบว่า รายได้ที่แตกต่างกันมีการตัดสินใจท่องเที่ยวแตกต่างกันอย่างมีระดับนัยสำคัญ และเมื่อเข้าดูรายละเอียดของความแตกต่าง พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีรายได้ 10,001 - 15,000 บาท จะท่องเที่ยวผสมผสานทั้งแบบธรรมชาติและวัฒนธรรม

ด้านบุคคลที่มีผลต่อการตัดสินใจ พบว่า บุคคลที่มีผลต่อการตัดสินใจที่แตกต่างกันมีการตัดสินใจท่องเที่ยวแตกต่างกันอย่างมีระดับนัยสำคัญ และเมื่อเข้าดูรายละเอียดของความแตกต่าง พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีการตัดสินใจด้วยตนเองจะท่องเที่ยวเชิงธรรมชาติ

อภิปรายผล

ผลการวิจัยการศึกษาอุปสงค์การท่องเที่ยวเมืองสองธรรมในจังหวัดนครศรีธรรมราชนี้มีประเด็นที่น่าสนใจสามารถนำมาอภิปรายได้ดังนี้

1. ผลการวิจัยด้านข้อมูลส่วนบุคคลทั่วไปและพฤติกรรมของนักท่องเที่ยวที่นำมาเปรียบเทียบท่องเที่ยวทางธรรมชาติ กับการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ได้แก่ตัวแปร เพศ ระดับการศึกษา ค่าใช้จ่ายต่อครั้ง กิจกรรมที่ทำในการท่องเที่ยว วัตถุประสงค์ จำนวนวันที่ท่องเที่ยว บุคคลที่เดินทางด้วย และช่องทางรับรู้ข่าวสาร สอดคล้องกับการวิจัยของชลดา แสนคำเรือง และกิตติพันธ์ คงสวัสดิ์เกียรติ ที่ทดสอบสมมติฐานปัจจัยส่วนบุคคลแล้วพบว่า ทุกปัจจัยส่วนบุคคลและทุกประสบการณ์ของการการท่องเที่ยวในจังหวัดเลยที่แตกต่างกันไม่มีผลต่อการตัดสินใจท่องเที่ยวในจังหวัดเลยแตกต่างกันจำแนกตามท่องเที่ยวทางธรรมชาติกับการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม (ชลดา แสนคำเรือง และกิตติพันธ์ คงสวัสดิ์เกียรติ, 2556)

2. ในการเปรียบเทียบปัจจัยต่าง ๆ ต่อการตัดสินใจการท่องเที่ยวระหว่างการท่องเที่ยวทางธรรมชาติกับการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมนั้น สอดคล้องกับงานวิจัยของธัญญา พรหมบุรมย์ และนฤมล กิมภากรณ์ ที่บอกว่า นักท่องเที่ยวที่เข้ามาเที่ยวในกลุ่มจังหวัดภาคเหนือสามารถแบ่งเป็นกลุ่ม ๆ ที่ค่อนข้างชัดเจน ได้แก่ 1) กลุ่มที่ท่องเที่ยวเชิงนิเวศ วัฒนธรรม และสุขภาพ 2) กลุ่มที่เดินทางมาท่องเที่ยวทั้งเชิงนิเวศและเชิงวัฒนธรรม (ธัญญา พรหมบุรมย์ และนฤมล กิมภากรณ์, 2558) ทั้งนี้ปัจจัยที่ส่งการเดินทางมาท่องเที่ยวคนไทยเรียงตามความสำคัญ คือ ด้านความคุ้มค่าของเงินของเงิน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยนี้ที่ปัจจัยตัวแปรอาชีพ และรายได้ของนักท่องเที่ยวมีนัยสำคัญทางสถิติในการตัดสินใจเลือกท่องเที่ยวทางธรรมชาติ กับการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ซึ่งปัจจัยตัวแปรจากงานวิจัยนี้ยังสอดคล้องกับผลการศึกษาของ พวิษฐ์ อัครพัฒนกำชัย และกันยารัตน์ คงพร ที่พบว่า ปัจจัยองค์ประกอบที่สำคัญของการท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมของนักท่องเที่ยวชาวไทย ตัวแปรที่มีอิทธิพล คือ ตัวแปร

ด้านถิ่นที่อยู่ ด้านอาชีพ ด้านรายได้ และด้านการต้อนรับ (พัวิษฐ์ อัครพัฒน์กำชัย และกันยา รัตน์ คงพร., 2563)

นอกจากนี้อุปสงค์การท่องเที่ยวเมืองสองธรรมในจังหวัดนครศรีธรรมราชนี้ ซึ่งเป็นการท่องเที่ยวทางธรรมชาติกับการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมนั้น นอกจากจะสร้างรายได้ และมูลค่าการท่องเที่ยวให้เกิดขึ้นแล้ว การบริโภคการท่องเที่ยวนั้นย่อมมีผลกระทบต่อ วัฒนธรรม และการเสื่อมโทรมของธรรมชาติที่ต้องอนุรักษ์รักษาไว้ด้วย ซึ่งตรงกับการศึกษาของ พูนทรัพย์ สวนเมืองตุลาพันธ์ ที่พบว่า การวัตถุประสงค์อันดับแรกที่ชุมชนต้องการ คือ 1) การสร้างรายได้และพัฒนาคุณภาพชีวิตของชุมชน 2) การอนุรักษ์และฟื้นฟูวัฒนธรรม ประเพณีของท้องถิ่น รวมถึงการเผยแพร่ของดีของชุมชนทั้งวัฒนธรรมและธรรมชาติ ที่ชุมชน และนักท่องเที่ยวต้องร่วมมือกัน (พูนทรัพย์ สวนเมืองตุลาพันธ์., 2546)

สรุป/ข้อเสนอแนะ

การศึกษาปัจจัยอุปสงค์ที่มีผลต่อการท่องเที่ยวเมืองสองธรรมในจังหวัด นครศรีธรรมราช จากผลการศึกษานั้นนักท่องเที่ยวให้ความสำคัญกับปัจจัยต่าง ๆ ที่มีความสัมพันธ์ต่อการตัดสินใจเดินทางมาท่องเที่ยวเมืองสองธรรม เพราะสามารถทำให้เป็น เส้นทางการท่องเที่ยวทั้งสองอย่าง que เชื่อมโยงถึงกันได้สะดวก ก็จะทางเลือกใหม่เพื่อดึงดูด นักท่องเที่ยวให้เข้ามาท่องเที่ยวในจังหวัดได้ ส่วนด้านการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม เนื่องจาก นักท่องเที่ยวให้ความสำคัญกับการมีเอกลักษณ์เฉพาะที่น่าสนใจ และสถานที่อนุรักษ์ที่แสดงถึง วิถีชีวิตของคนพื้นเมืองที่สืบทอดกันมา สถานที่ท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมที่ขึ้นชื่อของจังหวัด นครศรีธรรมราช คือ วัดพระมหาธาตุวรมหาวิหาร ซึ่งถือได้ว่าเป็นมรดกที่สำคัญที่ชาวจังหวัด นครศรีธรรมราชให้ความสำคัญและมีการผลักดันไปสู่มรดกโลก นอกจากนี้ยังมีสถานที่ ท่องเที่ยวที่มีชื่อเสียงอีก เช่น วัดเจดีย์ (ไอ้ไข่) วัดธาตุน้อย เป็นต้น ดังนั้นหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ทั้งภาครัฐ และเอกชนควรให้ความสำคัญเป็นพิเศษ ควรอำนวยความสะดวกในด้านต่าง ๆ โดยเฉพาะโครงสร้างพื้นฐานที่สำคัญและจำเป็นต่าง ๆ รวมถึงการส่งเสริมการอนุรักษ์เพื่อสืบ สานวัฒนธรรมอันทรงคุณค่าเหล่านี้ให้คงอยู่ และเข้ากับยุคสมัยความเจริญทางเทคโนโลยีได้ อย่างลงตัว รวมทั้งการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์กระตุ้นให้เกิดการรับรู้ มีความสนใจมากขึ้น อย่างไรก็ตามด้วยข้อจำกัดบางประการ ทำให้ตัวแปรและข้อมูลบางส่วนที่เป็นเชิงคุณภาพยังไม่ ครบถ้วน ดังนั้นหากได้มีการศึกษาต่อไป ควรเพิ่มจำนวนตัวแปรในการศึกษาให้มากขึ้น โดยเฉพาะตัวแปรอิสระที่ เกี่ยวกับจิตวิทยาในการท่องเที่ยว เพื่อศึกษาถึงความสัมพันธ์ในมุมที่ เกี่ยวข้องอื่น ได้อย่างกว้างขวางและครอบคลุมเนื้อหาต่าง ๆ ได้มากขึ้น ส่วนในด้านเครื่องมือ และระเบียบวิธีวิจัย ควรเลือกใช้เครื่องมือวิจัยอื่นควบคู่กันในการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วย แบบสอบถาม โดยเฉพาะการศึกษาเชิงคุณภาพที่ใช้การสัมภาษณ์ในเชิงลึกกับกลุ่มตัวอย่างทั้ง นักท่องเที่ยวและผู้ประกอบการในธุรกิจเกี่ยวกับการท่องเที่ยว

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงวัฒนธรรม. (2563). วัดพระมหาธาตุวรมหาวิหาร จังหวัดนครศรีธรรมราช. เรียกใช้เมื่อ 15 กันยายน 2563 จาก <https://www.m-culture.go.th/>.
- การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย. (2560). 12 เมืองต้องห้าม...พลาด. . เรียกใช้เมื่อ 26 กรกฎาคม 2560 จาก <https://mgronline.com/travel/detail/9600000075622>
- ชลดา แสนคำเรื่อง และกิตติพันธ์ คงสวัสดิ์เกียรติ. (2556). “ปัจจัยที่ผลต่ออุปสงค์การท่องเที่ยว: กรณีศึกษา การท่องเที่ยวในจังหวัดเลย”. วารสารการเงิน การลงทุน การตลาด และการบริหารธุรกิจ, 3(4). 78 - 90.
- ธนาคารแห่งประเทศไทย. (2563). การท่องเที่ยวเกี่ยวกับบทบาทขับเคลื่อนเศรษฐกิจไทย. เรียกใช้เมื่อ 26 กรกฎาคม 2560 จาก <https://mgronline.com/travel/detail/9600000075622>
- ธัญญา พรหมบุรมย์ และนฤมล กิมภากรณ์. (2558). “ปัจจัยที่มีผลต่อประสบการณ์ของนักท่องเที่ยวเชิงนิเวศ วัฒนธรรม และสุขภาพ ในกลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนบนของประเทศไทย”. วารสารการบริการและการท่องเที่ยวไทย, 10(1). 65-77
- นงลักษณ์ วิรัชชัย. (2553). การวิจัยหลักสูตรและการเรียนการสอน. มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- พัทธ์ อัครพัฒน์กำชัย และกันยรัตน์ คงพร. (2563). การวิเคราะห์ปัจจัยการท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมของนักท่องเที่ยวชาวไทย กรณีศึกษา: วัดไชยวัฒนาราม จังหวัดพระนครศรีอยุธยา. วารสารการบริหารนิติบุคคลและนวัตกรรมท้องถิ่น, 6(5). 1-10.
- พูนทรัพย์ สวนเมืองตุลาพันธ์. (2546). รูปแบบการจัดการการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนในพื้นที่จังหวัดสุรินทร์และร้อยเอ็ด. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย.
- วิลาสินี ศรีอุดมวงศ์. (2558). เหตุผลที่เรียกเมืองนครศรีธรรมราชว่า “เมืองสองธรรม”. เรียกใช้เมื่อ 22 ตุลาคม 2558 จาก http://wilasinee1601.blogspot.com2015/10/blog-post_22.html
- สุทธิดี ชิดชอบ. (2548). พฤติกรรมและความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวชาวไทยศึกษากรณีตลาดน้ำอัมพวา จังหวัดสมุทรสงคราม. ใน วิทยานิพนธ์บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต สาขาบริหารธุรกิจ. มหาวิทยาลัยกรุงเทพ.
- Cochran, W. G. (1953). Sampling Techniques. New York: John Wiley & Sons. Inc.
- Polit, D. & Hungler, B. (2004). Nursing Research - Principle and Methods. Philadelphia: Lippincott Williams & Wilkins.